

Sygn. akt III AUa 511/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Alicja Kolonko (spr.)
Sędziowie	SSA Wojciech Bzibziak SSA Witold Nowakowski
Protokolant	Agnieszka Turczyńska

Przy udziale –

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania R. D. (R. D.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego

na skutek apelacji ubezpieczonego R. D.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

z dnia 30 października 2012r. sygn. akt X U 1443/12

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu R. D. prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego poczynając od dnia 1 stycznia 2012r.

/-/ SSA W.Bzibziak /-/ SSA A.Kolonko /-/ SSA W.Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 511/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 kwietnia 2012r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił R. D. przyznania prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego na podstawie ustawy z dnia 22.05.2009r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. nr 97 poz. 800) z powodu nierozwiązania stosunku pracy.

W uzupełnieniu uzasadnienia decyzji organ rentowy podał, że prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje osobom niepozostającym w stosunku pracy z jednostką wymienioną w art. 2 pkt 1 ustawy, które po rozwiązaniu lub wygaśnięciu tego stosunku pracy, a przed przejściem na świadczenie kompensacyjne nie wykonywały żadnej innej pracy ani działalności.

Po uzupełnieniu dokumentacji przez ubezpieczonego, decyzją z dnia 4 maja 2012r. organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko wskazując, że stosunek pracy z (...) Zespołem Szkół (...) im. gen. J. B. w P. ubezpieczony rozwiązał z dniem 31 października 2011r., wniosek o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne złożył w dniu 20 stycznia 2012r., a już z dniem 1 stycznia 2012r. podjął zatrudnienie u przedsiębiorcy – K. K., co powoduje, że nie spełnia przesłanek wymaganych ustawą.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony podniósł, że wprawdzie w dniu 1 stycznia 2012r. istotnie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego na podstawie umowy o pracę na 1/2 etatu, jednak pracy tej nie podjął i w tym samym dniu został wyrejestrowany, zatem spełnia warunki do uzyskania świadczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko i podkreślając, że podejmując kolejne zatrudnienie ubezpieczony utracił status nauczyciela w rozumieniu ustawy o świadczeniach kompensacyjnych.

Wyrokiem z dnia 30 października 2012r. sygn. X U 1443/12 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że ubezpieczony z dniem 31 października 2012r. rozwiązał stosunek pracy z (...) Zespołem Szkół (...) im. gen. J. B. w P..

W okresie od 19 lipca 2011r. do 31 stycznia 2012r. zatrudniony był w Stacji Diagnostycznej K. K. na podstawie pięciu kolejnych umów o dzieło, którego rezultat miał polegać na przeprowadzaniu badań diagnostycznych pojazdów. Z dniem 1 lutego 2012r. K. K. zawarł z ubezpieczonym umowę o pracę na czas określony do dnia 31 maja 2014r.

W dniu 19 lipca 2011r. i w dniu 5 stycznia 2012r. ubezpieczony został przez K. K. zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako pracownik, a wyrejestrowany odpowiednio w dniach 1 sierpnia 2011r. i 19 stycznia 2012r.

W roku 2011 ubezpieczony był opodatkowany podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu wykonywanych umów, przy czym umowy o dzieło i umowy zlecenia ujmowane są wspólnie jako źródło przychodów.

Wniosek o przyznanie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ubezpieczony złożył w dniu 20 stycznia 2012r.

Przywołując uregulowanie art. 4 ustawy z dnia 22.05.2009r. Sąd I instancji stwierdził, że warunkiem przyznania świadczenia jest pozostawanie przez wnioskodawcę na stanowisku nauczyciela w jednostkach oświaty ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o świadczenie, wskazany wyżej przepis bowiem nie formułuje takiego wymogu wprost, jednak posługuje się sformułowaniem, że świadczenie przysługuje nauczycielom, co wyklucza możliwość nabycia prawa do tego świadczenia przez osoby, które po ustaniu stosunku pracy nauczycielskiej a przed złożeniem wniosku o świadczenie podjęły inne zatrudnienie lub działalność zarobkową, które to pojęcie – zdaniem Sądu I instancji – obejmuje wszelkie przejawy aktywności zarobkowej, zarówno takiej, która podlega ubezpieczeniom społecznym, jak i ubezpieczeniom tym niepodlegającej.

Sąd dokonał przy tym oceny umów zawartych przez ubezpieczonego z K. K., dochodząc do przekonania, że w istocie nie są to umowy o dzieło, lecz o świadczenie usług, bowiem brak w nich indywidualnie określonego rezultatu, za jaki nie może zostać uznane przeprowadzenie badania technicznego pojazdu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony, zarzucając naruszenie art. 4 ustawy z dnia 22.05.2009r. wskutek jego niezastosowania i – powołując się na powyższe – domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania.

Zarzucił, że Sąd Okręgowy nie ustalił charakteru jego zatrudnienia u K. K., a ponadto bezpodstawnie ustalił, jakoby z przepisu art. 4 w/w ustawy wynikała niemożność nabycia przez niego prawa do świadczenia na skutek podjęcia działalności zarobkowej przed złożeniem wniosku, chociaż ustawa w żaden sposób warunku takiego nie formułuje. Zauważył przy tym, że Sąd odwołał się do poglądu wyrażonego w „Służbie Pracowniczej” tak, jakby to czasopismo stanowiło źródło prawa.

Pogląd Sądu Okręgowego jest, zdaniem ubezpieczonego, nieprawidłowy także dlatego, że osoba, która rozwiązuje nauczycielski stosunek pracy, również automatycznie traci status nauczyciela.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Okręgowy wprawdzie prawidłowo ustalił, że wykonując badania diagnostyczne pojazdów samochodowych R. D. nie wykonywał w istocie umowy o dzieło, lecz umowę zlecenia, jako że przeprowadzenie takich badań stanowi umowę starannego działania (por. art. 734 § 1 kc), nie zmierza zaś do uzyskania jednostkowego rezultatu, posiadającego charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy dzieło zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (por. art. 627 kc), jednakże nie kwalifikacja prawa wskazanej umowy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, ma decydujące znaczenie w sprawie.

Sąd Okręgowy w ślad za organem rentowym odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego stając na stanowisku, że skoro zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 22.05.2009r. świadczenie to przysługuje nauczycielom, oznacza to, że z chwilą podjęcia innej działalności zarobkowej ubezpieczony utracił status nauczyciela. Sąd Apelacyjny nie podziela tego poglądu.

Wskazany przepis art. 4 w/w ustawy statuuje następujące przesłanki do przyznania prawa do omawianego świadczenia:

- osiągnięcie wieku 55 lat,
- wykazanie 30-letniego rozmiaru okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 20 lat pracy w jednostkach wskazanych w art. 2 pkt 1, w wymiarze co najmniej $\frac{1}{2}$ obowiązkowego wymiaru zajęć,
- rozwiązanie stosunku pracy.

Wszystkie te przesłanki ubezpieczony spełnił w dniu rozwiązania stosunku pracy nauczycielskiej, tzn. w dniu 31 października 2011r., bowiem w sposób niekwestionowany przez organ rentowy wykazał na ten dzień łącznie 38 lat 5 miesięcy i 11 dni okresów składkowych i nieskładkowych, zaś okres pracy nauczycielskiej wynosił 22 lata 8 miesięcy i 11 dni. Jako że R. D. urodził się dniu(...), zatem na dzień rozwiązania nauczycielskiego stosunku pracy liczył 57 lat. Oznacza to, że będąc nauczycielem w rozumieniu ustawy ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki do przyznania prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Zgodnie z przepisem art. 7 ust. 1 ustawy, prawo do świadczenia powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Oznacza to, że prawo R. D. do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego powstało z dniem 31 października 2011r.

Fakt, że składając w dniu 20 stycznia 2012r. wniosek o przyznanie prawa do świadczenia ubezpieczony pozostawał w stosunku cywilnoprawnym z prowadzącym stację diagnostyczną K. K., ustalenia tego nie niweczy.

Nota bene, badania diagnostyczne pojazdów ubezpieczony wykonywał także wcześniej, równoległe do wykonywania pracy nauczycielskiej, nie podjął zatem nowej pracy zarobkowej, a jedynie kontynuował dotychczasową.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela poglądy wielokrotnie wyrażane przez Sąd Najwyższy na kanwie ustawy z dnia 26.01.1982r. Karta nauczyciela (tekst jednol. Dz.U. z 2006r. nr 97 poz. 674), która w przepisie art. 88 również prawo do uzyskania świadczenia przyznawała nauczycielom.

W tym miejscu Sąd ograniczy się do przywołania wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r. sygn. I UK 5/09 (LEX nr 518058), w którego uzasadnieniu Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 ustawy z 1982r. - Karta Nauczyciela, nauczyciel nabywa po rozwiązaniu stosunku pracy, jeżeli do tego momentu posiadał wystarczający szczególny staż nauczycielski oraz dalszy ogólny. Prawo do emerytury powstaje po spełnieniu wszystkich warunków (art. 88 ust. 1 KN w związku z art. 100 ustawy z 1998r. o emeryturach i rentach z FUS i art. 86 KN). Warunek, aby zainteresowany nie pozostawał w zatrudnieniu, a tym bardziej jako nauczyciel, nie ma prawnego uzasadnienia, gdyż nie ma dla niego normy w przepisie art. 88 ust. 1.

Sąd Najwyższy powołał się także na swoje wcześniejsze orzecznictwo, wskazując, że prawo do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 KN powstaje, gdy warunki dotyczące okresów zatrudnienia i pracy w szczególnym charakterze zostają spełnione do dnia ustania stosunku pracy nauczyciela (wyrok z 20 listopada 2001r., II UKN 626/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 390). Przepis art. 88 ust. 1 KN daje przywilej przejścia na emeryturę bez względu na wiek tym nauczycielom, którzy mają dłuższy niż wymagany przepisami ogólnymi okres zatrudnienia (30 lat dla kobiet zamiast wymaganych 20) i dłuższy okres pracy w szczególnym charakterze (20 lat zamiast wymaganych 15). Jednakże z tego przywileju może korzystać tylko nauczyciel, czyli warunki dotyczące posiadania wymaganych okresów muszą być spełnione

do daty, do której osoba zainteresowana miała status nauczyciela w rozumieniu art. 1 KN.

To ostatnie stanowisko należy uznać za właściwe. Znajduje potwierdzenie w przeważającym aktualnie orzecznictwie. W wyroku z 11 marca 2009r. (I UK 299/08) przyjęto,

że pozostawanie w innym zatrudnieniu po rozwiązaniu nauczycielskiego zatrudnienia czy posiadanie innej podstawy ubezpieczenia nie stanowi przeszkody w nabyciu emerytury nauczycielskiej na podstawie art. 88 KN (wyrok z 17 kwietnia 2009r., I UK 299/08). Podobna ocena wynika z wyroku z 11 marca 2009r. (II UK 239/08). Jeszcze bardziej stanowcze stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z 24 marca 2009r. (I UK 269/08) przyjmując,

że warunkiem nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 88 KN jest rozwiązanie stosunku pracy nauczycielskiej i spełnianie w dniu rozwiązania stosunku pracy warunków dotyczących stażu pracy, natomiast obojętne jest to, czy następnie ubezpieczony (nauczyciel) pozostawał bez pracy, czy podjął pracę (i w jakim charakterze) oraz jaki był jego status pracowniczy w dniu złożenia wniosku o emeryturę nauczycielską. (podkr. – SA)

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przywołane wyżej poglądy, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela, znajdują odpowiednie zastosowanie w przypadku żądanego nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, gdyż rozwiązanie ustawowe w przypadku obu świadczeń jest analogiczne.

Nie można pozbawić R. D. prawa do uzyskania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego wyłącznie z powodu kontynuowania po rozwiązaniu nauczycielskiego stosunku pracy umowy cywilnoprawnej, wykonywanej już w trakcie trwania tego stosunku, skoro w dniu rozwiązania stosunku pracy nauczycielskiej ubezpieczony bezsprzecznie spełniał wszystkie przesłanki do przyznania świadczenia.

Prawo do wypłaty świadczenia powstało z dniem 1 stycznia 2012r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek, a to z mocy art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2009r. w zw. z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednol. Dz.U. z 2009r. nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 386 § 1 kpc, Sąd Apelacyjny orzekł
jak w wyroku.

/-/ SSA W.Bzibziak /-/ SSA A.Kolonko /-/ SSA W.Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek